

Izvorna jezična inačica ove stranice [sk](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

slovački

Sljedeći jezici već su prevedeni.

Swipe to change

Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Slovačka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U skladu sa slovačkim Obiteljskim zakonom (Zakon br. 36/2005 o obitelji i o izmjenama određenih zakona) i sudskom praksom, roditeljska odgovornost (tj. prava i obveze roditelja – skrbništvo) posebno obuhvaća skrb o djetetu, uzdržavanje i zastupanje djeteta te upravljanje djetetovom imovinom.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja zajednički dijele prava i obveze prema djetetu, bez obzira na to je li dijete rođeno u braku ili izvan braka te žive li roditelji zajedno ili ne (jesu li u braku, rastavljeni ili razvedeni).

Roditelja sud može lišiti roditeljskih prava i obveza (ili mu mogu biti ograničena) u ozbiljnim okolnostima kako je predviđeno u članku 38. stavku 4. Obiteljskog zakona.

Sud može priznati roditeljska prava i obveze maloljetnog roditelja starijeg od 16 godine u pogledu osobne skrbi o maloljetnom djetetu podložno uvjetima iz članka 29. Obiteljskog zakona.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da. Ako nijedan roditelj maloljetnog djeteta nema pravnu sposobnost, ako su oboje lišeni roditeljskih prava i obveza ili su umrli, sud mora imenovati skrbnika koji će osobno odgojiti maloljetno dijete, zastupati ga i upravljati djetetovom imovinom.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Sud mora odlučiti o dodjeli i ostvarivanju roditeljskih prava i obveza (čak i kada oba roditelja nastave zajednički ostvarivati roditeljska prava i izvršavati obveze) ili može odobriti sporazum između roditelja.

U skladu s člankom 36. stavkom 1. Obiteljskog zakona „roditelji maloljetnog djeteta koji žive odvojeno mogu se dogovoriti o načinu ostvarivanja roditeljskih prava i izvršavanja obveza u bilo kojem trenutku“. Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može odrediti kako će se njihova prava i obveze izvršavati, čak i ako nije podnesen zahtjev. Sud posebno mora odlučiti kojem od roditelja će dodijeliti skrbništvo (*osobná starostlivosť* – osobnu skrb) nad maloljetnim djetetom. Na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članaka 24., 25. i 26.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Sporazum između roditelja u vezi s njihovim roditeljskim pravima i obvezama mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Izvanjudsko rješavanje sporova moguće je mirenjem u skladu sa Zakonom br. 420/2004 o mirenju. Taj se zakon primjenjuje i na sporove koji proizlaze iz odnosa uređenih obiteljskim pravom. Mirenje je izvanjudski postupak u kojem predmetne strane prihvaćaju pomoć miritelja za rješavanje sporova koji proizlaze iz njihovog ugovornog ili drugog pravnog odnosa. Svaki sporazum postignut mirenjem mora biti u pisanom obliku i obvezujući je za stranke u postupku.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može, u načelu, odlučiti o svemu osim o dodjeli isključivog skrbništva (osobne skrbi) jednom roditelju. Jedan roditelj može imati isključivo skrbništvo nad djetetom samo ako su drugom roditelju oduzeta roditeljska prava i obveze. Međutim, sud će u praksi odlučiti koji će od roditelja imati osobnu skrb nad djetetom, koji će zastupati dijete i koji će upravljati djetetovom imovinom. Sud odlučuje i kako će roditelj kojem nije dodijeljeno skrbništvo pridonositi uzdržavanju djeteta ili će odobriti dogovor između roditelja o iznosu uzdržavanja.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Pojam „roditeljska odgovornost“ ne može se dobro prevesti u kontekstu slovačkog obiteljskog prava. U slovačkom obiteljskom pravu priznat je pojam „roditeljska prava i obveze“ koje uvijek dijele oba roditelja (pa stoga nikada ne može postojati „isključivo skrbništvo“ osim ako je drugi roditelj umro, nema pravnu sposobnost ili su mu oduzeta roditeljska prava i obveze). Treba razlikovati između tih slučajeva i povjeravanja djeteta nekome na „osobnu skrb“. Ako je dijete povjereno na osobnu skrb jednom od roditelja, taj roditelj može odlučivati o svim redovnim pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta bez suglasnosti drugog roditelja. Međutim, za važna pitanja u vezi s ostvarivanjem roditeljskih prava i izvršavanjem obveza (upravljanje djetetovom imovinom, selidba djeteta u inozemstvo, državljanstvo, davanje suglasnosti za liječenje, priprema za buduće zanimanje) potrebna je suglasnost drugog roditelja. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, odluku donosi sud na zahtjev jednog od roditelja.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sud može odlučiti da će roditelji naizmjenice izvršavati osobnu skrb (tj. zajedničko skrbništvo) ako su oboje sposobni odgajati dijete i zainteresirani su za osobu skrb o djetetu te ako je taj dogovor u interesu djeteta u cilju boljeg ispunjavanja njegovih ili njezinih potreba. Ako se najmanje jedan roditelj slaže s tim da osobna skrb o djetetu bude zajednička, sud mora ispitati je li zajednička osobna skrb u interesu djeteta.

Vidi sve prethodne odgovore, posebno odgovor na pitanje 8.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Okružni sud u čijem okrugu živi maloljetno dijete nadležan je za primanje zahtjeva u vezi s roditeljskim pravima i obvezama. Nije potrebno izvršiti nikakve formalnosti niti priložiti dokumente jer je to postupak koji sud može pokrenuti po službenoj dužnosti. Podnošenje isprava ovisi o sadržaju zahtjeva. Obično je potreban rodni list djeteta.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Primjenjuje se pojednostavljeni i manje formalan postupak. Postoji mogućnost privremene mjere, koja je u obliku hitnog postupka.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Svi postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze oslobođeni su sudskih pristojbi. Sustav pravne pomoći u Slovačkoj trenutno je ograničen na oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i besplatne usluge pravnog zastupnika. Vrlo malo osoba odlučuje se zatražiti odvjetničke usluge jer postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze nisu parnični. Međutim, ako osoba ispunjuje zakonske uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, sud može, po vlastitom nahođenju, toj osobi besplatno osigurati zastupnika, pa i odvjetnika, ako smatra da je zastupanje nužno za zaštitu interesa stranke. Sud sve stranke koje traže pravnu pomoć odvjetnika i koje ispunjuju uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi upućuje u Centar za pravnu pomoć. Sud stranke upoznaje s tom mogućnošću. Sud može odobriti stranci potpuno ili djelomično oslobođenje od sudskih troškova ako je to opravdano s obzirom na okolnosti i ako to ne bi bilo arbitrarno ili očito neuspješno ili bi predstavljalo ometanje provođenja sudskog postupka. Ako sud ne odluči drugačije, oslobođenje s primjenjuje na cijeli postupak i ima retroaktivni učinak. Međutim, troškovi plaćeni prije donošenja odluke o oslobođenju ne vraćaju se. Centar za pravnu pomoć pruža pravnu pomoć i sustav sigurnosti fizičkim osobama koje se ne mogu koristiti pravnim uslugama za ostvarivanje i zaštitu svojih prava zbog svoje financijske situacije. Opseg pružanja pravne pomoći uređen je Zakonom br. 327/2005 o pružanju pravne pomoći osobama u nepovoljnom financijskom položaju.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, dopuštena je žalba protiv odluke o roditeljskim pravima i obvezama.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Zahtjev za izvršenje odluke podnosi se općem sudu djeteta. Postupak koji se primjenjuje na izvršenje odluke uređen je Zakonom br. 99/1963 – Zakon o parničnom postupku.

Primjenjuju se redoviti ovršni postupci (sudska ovrha) osim u slučaju izvršenja odluka o osobnoj skrbi (ako će dijete biti predano roditelju koji u skladu s odlukom ima pravo na osobnu skrb). U takvim slučajevima postupak je stroži (financijske kazne i moguće uključivanje policije ili drugih nadležnih tijela za ovrhu).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudske odluke o roditeljskim pravima i obvezama koje je donio sud u drugoj državi članici priznaju se i izvršavaju bez provođenja posebnog postupka u Slovačkoj Republici, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (članak 21. stavak 1.), odnosno, bez potrebe za proglašenjem izvršivosti odluke.

Međutim, zainteresirana stranka može zatražiti proglašenje izvršivosti odluke o roditeljskim pravima i obvezama donesene u drugoj državi članici i tada se primjenjuje postupak iz poglavlja III., odjeljka 2. Uredbe.

Zahtjevi se podnose okružnom sudu u čijem okrugu dijete boravi ili, ako dijete nije rezident, sudu u čijem okrugu dijete trenutno živi, a ako takvog suda nema, nadležni sud je 1. okružni sud u Bratislavi.

Uz zahtjev za priznavanje odluke ili za proglašenje odluke izvršivom potrebno je priložiti presliku sudske odluke koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti te potvrdu o sudskoj odluci koju na zahtjev zainteresirane osobe izdaje predmetni sud podrijetla, odnosno, sud koji je donio odluku o roditeljskim pravima i obvezama.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalbe se uvijek podnose okružnom sudu koji je donio izvornu odluku, ali o njima odlučuje regionalni sud. Žalbe protiv priznavanja odluka o roditeljskim pravima i obvezama obrađuju se i o njima se odnosi odluka u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

17 Koj se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Slovački sudovi donosiće odluke u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama ako dijete ima uobičajeno boravište u Slovačkoj. Ako dijete ne živi u Slovačkoj već tamo ima uobičajeno boravište ili ako roditelji ne žive u Slovačkoj ili su državljani drugih zemalja, odredbe slovačkog prava primjenjuju se u skladu s Haškom konvencijom o nadležnosti, primjenjivome pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece (ref. br. 344/2002), (poglavlje III. Konvencije).

U Zakonu br. 97/1963 o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu navedeno je da se na odnose između roditelja i djece, uključujući početak ili prestanak roditeljskih prava i obveza primjenjuje pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište. U iznimnim slučajevima, sud može uzeti u obzir pravo druge države ako postoji značajna veza s predmetnom stvari i ako je to nužno za zaštitu djeteta ili njegove imovine. Prava i obveze roditelja koji potječu iz države izvornog uobičajenog boravišta djeteta ostaju na snazi čak i nakon promjene djetetovog uobičajenog boravišta. Ako jedan od roditelja nije imao prava i obveze priznate slovačkim pravom, ta prava i obveze počinju s prijavom uobičajenog boravišta djeteta u Slovačkoj. Na ostvarivanje prava i izvršavanje obveza roditelja primjenjuje se pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište.

Odredbe Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu primjenjuju se samo ako nema međunarodnog sporazuma ili ako postojeći međunarodni sporazum ne sadržava određene kriterije o sukobu prava za utvrđivanje primjenjivog prava.

Pored Haške konvencije iz 1996., Slovačku obvezuje niz bilateralnih sporazuma koji sadržavaju odredbe o primjenjivom pravu i te odredbe imaju prednost pred odredbama Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama. To su sljedeći sporazumi:

Bugarska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Bugarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Sofija, 25. studeni 1976., Odluka br. 3/1978)

Hrvatska, Slovenija: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Beograd, 20.1.1964., Odluka br. 207/1964)

Mađarska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Mađarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Bratislava, 28. ožujka 1989., ref. br. 63/1990)

Poljska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Poljske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Varšava, 21.12.1987., Odluka br. 42/1989)

Rumunjska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Rumunjske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Prag, 25.10.1958., Odluka br. 31/1959)

Posljednji put ažurirano: 14/01/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.